

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[CollectionBoite\\_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[CollectionBoite\\_023-26-chem | Démosthène et \[... ?\]](#)  
[Item\[Declamatio amatoria - suite\]](#)

## [Declamatio amatoria - suite]

**Auteur : Foucault, Michel**

### Présentation de la fiche

Coteb023\_f0966

SourceBoite\_023-26-chem | Démosthène et [... ?]

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

### Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).  
Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

---

ὁμιλοῦσιν, ἀνδρεῖον δὲ καὶ σώφρονα πᾶσιν ἐπιδείξας. ὁ  
 15 καὶ μάλιστα' ἂν τις θαυμάσειεν. (14) Τῶν γὰρ ἄλλων ἐπὶ  
 μὲν τῆς πρῶτης ταπεινῶν ἐπὶ δὲ τῆς σεμνότητος αὐθα-  
 δῶν ὑπολαμβανόμενων, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνδρείαν θρα-  
 συτέρων διὰ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἀβελτέρων εἶναι δοκούντων,  
 21 τσαύτας ὑπεναντιώσεις πρὸς ἀλλήλα λαβοῦσα ἡ τύχη  
 πρὸς τὸ δέον ἅπανθ' ὁμολογούμενα ἀπέδωκεν, ὥσπερ εὐ-  
 χὴν ἐπιτελοῦσα, ἡ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἐπιδείξαι  
 βουληθεῖσα, ἀλλ' οὐ θνητὴν, ὥς εἴθιστο, φύσιν ἰστασα.  
 (15) Εἰ μὲν οὖν οἷόντ' ἦν ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κάλ-  
 25 λους τοῦ σοῦ, ἡ τοῦτ' ἦν μόνον τῶν σῶν ἀξίεπαινον· οὐ-  
 δὲν ἂν παραλείπειν ψόμεθα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν προσ-  
 όντων. νῦν δὲ δέδοικα μὴ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀπειρηκόσι  
 χρυσώμεθα τοῖς ἀροκταῖς καὶ περὶ τούτου μάτην τερ-  
 1406 βρευώμεθα. (16) Πῶς γὰρ ἂν τις υπερβάλοι τῷ λόγῳ  
 τὴν ὅψιν, ἥς μὴδ' ἂ τέχνη πεποίηται τῶν ἔργων  
 τοῖς ἀρίστοις δημιουργοῖς δύναται υπερτείνειν; καὶ θαυ-  
 5 μαστὸν οὐδέν. τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει τὴν θεωρίαν,  
 ὥστ' ἄδελον εἶναι τί ποτ' ἂν ψυχῆς μεταστροφή φανείη,  
 6 σοῦ δὲ τὸ τῆς γνώμης ἥθος ἐν πᾶσιν οἷς ποιεῖς με-  
 γάλῃν εὐπρέπειαν ἐπαυξάνει τῷ σώματι. Περὶ μὲν οὖν  
 τοῦ κάλλους πολλὰ παραλείπων τσαῦτ' ἐπαινέσαι  
 7 ἔχω.  
 17. Περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης κάλλιστον μὲν τοῦτ'  
 10 ἔχοιμ' ἂν εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης εὐδια-  
 βόλως ἐχούσης σοὶ μάλλον ἐπαινεῖσθαι συμβέβηκεν. οὐ  
 γὰρ μόνον οὐδὲν ἐξαμαρτάνεις, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτερον  
 ἢ κατὰ τὴν ὥραν ζῆν προήρησαι. καὶ τοῦτο μέγιστον  
 15 τεκμήριον, ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλία. πολλῶν γὰρ  
 ἐντυγχανόντων σοι καὶ παντοδαπὰς φύσεις ἔχόντων, ἐτι  
 δὲ προσαγομένων ἀπάντων ἐπὶ τὰς ἐαυτῶν συνηθείας,  
 οὕτω καλῶς προέστης τῶν τοιούτων ὥστε πάντας τὴν  
 20 πρὸς σὲ φιλίαν ἡγαπηκότας ἔχειν. (18) Ὁ σημείον  
 τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προαιρουμένων ἐστίν.  
 καίτοι τινὲς εὐδοκίμησαν ἤδη τῶν συμβουλευσάντων  
 ὥς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ὁμιλίας προσδέχεσθαι, καὶ  
 25 τῶν πεισθέντων τούτοις. ἡ γὰρ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα  
 τοῖς φαύλοις ἀναγκαῖον εἶναι διαβάλλεσθαι παρὰ τοῖς  
 πολλοῖς, ἡ διευλαβούμενον τὰς τοιαύτας ἐπιπλήξεις ὑπ'  
 αὐτῶν τῶν ἐντυγχανόντων δυσχεραίνεσθαι συμπίπτει.  
 (19) Ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο καὶ μάλλον οἶμαι σε δεῖν ἐγκω-  
 30 μιάζειν, ὅτι τῶν ἄλλων ἐν τι τῶν ἀδυνάτων οἰομένων  
 εἶναι τὸ τοῖς ἄλλων τρόποις ἀρέσκειν σὺ τοσοῦτο τού-  
 1407 των διήνεγκας, ὥστε τῶν χαλεπῶν καὶ δυσκόλων  
 ἀπάντων περιγεγενησθαι, τοῦ μὲν συνεξαμαρτάνειν τι-  
 σὶν οὐδ' ὑποφίαν ἐνδοῦς τοῖς ἄλλοις, τῆς δὲ πρὸς αὐτοὺς  
 5 δυσχερείας τῇ τῶν τρόπων συναρμοστίᾳ κρατήσας. (20)  
 Πρὸς τοίνυν τοὺς ἐραστάς, εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰ-  
 πεῖν, οὕτω καλῶς μοι δοκεῖς καὶ σωφρόνως ὁμιλεῖν,  
 ὥστε τῶν πλείστων οὐδὲ, ὅν ἂν προέλωνται, μετρίως  
 10 ἐνεγκεῖν δυναμένων, σοὶ πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν  
 συμβέβηκεν. ὁ τῆς σῆς ἀρετῆς σημείον ἐναργέστατόν  
 ἐστίν. ὅν μὲν γὰρ δίκαιον καὶ καλόν, οὐδεὶς ἄμοιρος  
 αὐτῶν παρὰ σοῦ καθέστηκεν, ἃ δ' εἰς αἰσχύνην ἔκει,

fortis et prudens omnibus videris, id quod inprimis admi-  
 remur. (14) Nam quum aliorum comitas in humilitatis, gra-  
 vitas in fastus opinionem incurrat, quumque iidem ut  
 propter fortitudinem temerarii, sic propter mansuetudinem  
 inertes videantur, tot res inter se contrarias nacta fortuna,  
 ut par est, omnia consentientia secum effecit, quasi votum  
 absolveret, aut exemplum ceteris ostendere vellet, non quasi  
 mortalem pro more suo naturam constitueret. (15) Quod  
 si tuam pulchritudinem assequi dicendo liceret, aut hoc  
 unum in te laudandum esset; nihil horum honorum in tui  
 celebrandi proposito prætereundum videretur. nunc autem  
 vereor, ne auditores defatigemus, ut minus alacriter ac-  
 cipiant reliqua et de hoc frustra nugemur. (16) Quis enim  
 speciem tuam oratione superet, quam neque imagines præ-  
 stantissimorum artificum industria elaboratæ superare pos-  
 sint? neque id mirandum. nam illæ immobiles spectantur,  
 ut obscurum sit, cujusmodi, si viverent, apparerent, sed  
 tui animi mansuetudo in omnibus tuis factis venustatem  
 corporis mirum in modum auget. Ac in tuæ formæ laudes  
 (quanquam præteriti multas) hæc dicenda habeo.

17. De temperantia vero pulcherrima laus illa occurrit,  
 quod, quum ista ætas calumniis exposita sit, tibi usu venit  
 ut magis laudare. nam non modo nihil peccas, sed etiam  
 sapientius, quam pro flore ætatis, vitam instituisti. et hoc  
 maximum testimonium est, tua cum hominibus consuetu-  
 do. quum enim te multi convenient iisdemque diversissimis  
 præditi ingenii, teque omnes ad suam familiaritatem invi-  
 tent, ita præclare hæc tractas, ut amicitia tua omnes delecten-  
 tur. (18) Quod est vitæ indicium laudabiliter humaniterque  
 institutæ. Quanquam jam nonnulli probati sunt, qui non  
 quosvis in amicitiam recipiendos suasere, et qui iisdem pa-  
 ruere. evenit enim ut aut, si quis improbis ad gratiam ob-  
 sequatur, necesse sit in vulgi reprehensionem incurrere,  
 ut, si eam calumniam vereatur, odium ipsorum sodalium  
 suscipi. (19) Ego autem propter hoc ipsum te magis lau-  
 dandum censeo, qui, quum ceteris fieri non posse videa-  
 tur, ut aliorum iudiciis probetur quisquam, tantum tu hos  
 antecellas, ut difficultates atque asperitates omnes supera-  
 ris, ut ne suspicionem quidem reliquis de te præbeas, quasi  
 ulli sis delictorum socius, et ut offensam apud eos, concin-  
 nitate morum viceris. (20) Jam cum amatoribus (si quid  
 de hisce quoque dicendum) ea esse ratio tua, eaque quum  
 bonitas tum prudentia mihi videtur, ut, quum plerique  
 (amati) ne eum quidem, quem sibi delegerunt (amatorem),  
 moderate ferre possint, tibi usu venerit ut omnibus supra  
 modum placeas, id quod signum est tuæ virtutis clarissi-  
 mum. nemini enim ea negasti, quæ jure honesteque tribui

